

ROLANDS LEBUSS

EKSPERTS

Eksperta sertifikāts Nr. 005.
Sertifikāts izsniegts 14.05.2010., derīgs līdz 13.05.2023.

SIA "Enviroprojekts"
Reģ. Nr. 40003683283

SIA "4 Wind"
Reģ. Nr. 40203187175

RL/2-004/13.02.2022

Par ietekmes uz vidi novērtējumu četrām vēja elektrostacijām (VES) Ventspils novada Popes pagasta nekustamajā īpašumā "Sārce". Papildinājums manam eksperta atzinumam RL/226/10.12.2018. un manai iepriekšējai vēstulei RL/588/08.12.2021.

Esmu iepazinies ar Dabas aizsardzības pārvaldes vēstuli 14.01.2022. Nr. 4.9/231/2022-N Uz 13.12.2021 Nr.5-01/1087 un šajā vēstulē, kā arī tai pievienotajos materiālos esmu sagatavojis papildinājumu manam eksperta atzinumam RL/226/10.12.2018. un manai iepriekšējai vēstulei RL/588/08.12.2021.

Savā atzinumā RL/226/10.12.2018. esmu norādījis, ka, "23.07.2017. novērotais mazais ērglis varētu būt iespējams ligzdotājs plānotajam vēja parkam piegulošajos mežos, tomēr tā ligzda līdz šim nav atrasta, lai arī speciāla meklēta 2018. gada ligzdošanas sezonā (N. Zeidaka pers. ziņ.)."

Jau savā iepriekšējā vēstulē norādīju, ka speciāla ligzdas meklēšana ir mērķtiecīga darbība, kas vērsta ne vien uz mērķsugas ligzdas atrašanu, bet arī citu lielo ligzdu meklēšanu un visu īpaši aizsargājamo sugu reģistrēšanu. 2018. gadā, N. Zeidaks pēc mana lūguma ir izstaigājis visus plānotā vēja parkam piegulošos mežus, bet lielās ligzdas nav atradis un nozīmīgus īpaši aizsargājamo putnu sugu novērojumus nav veicis.

Pēc mana lūguma, Normunds Zeidaks ir sagatavojis informāciju par noietajiem maršrutiem un novērojuma punkta lokalizāciju, apsekojuma datumiem un diennakts laiku, kad veikti novērojumi / apsekojums (attēlus skatīt pielikumā).

No novērojuma punkta ar koordinātām¹ X 374770, Y6363175, 2017. un 2019. gada putnu ligzdošanas sezonā, N. Zeidaks divas reizes veicis dienas plēsīgo putnu un melno stārķu novērojumus:

27.07.2017 plkst. 14:18 – 17:40. Reģistrēts viens īpaši aizsargājamās sugas dienas plēsīgo putnu novērojums: mazā ērgļa 1 ad. riņķo virs punkta ar koordinātām X 374290, Y 6362600, vēlāk sēž kokā laukmalā.

04. – 05.07.2019 plkst. 18:13 – 08:42 (ar nakšņošanu punktā). Dienas plēsīgie putni un melnie stārķi nav novēroti.

19.05.2018, plkst. 6:43 – 12:17, N. Zeidaks izgājis maršrutu lielo ligzdu meklēšanas nolūkā mazo ērgļu LIFE projekta ietvaros. Atrasta ligzda eglē ar koordinātām X 374236, Y 6362489. Tā neapdzīvota, nepucēta. Paralēli reģistrēti visi putnu novērojumi (dati ievadīti Dabasdati.lv).

¹ Šeit un turpmāk: LKS-92 sistēma, Transversālā Merkatora projekcija, mēroga koeficients uz ass meridiāna – 0,9996; x ass vērtība uz centrālā meridiāna – 500 000, atskaites punkts no ekvatora (False Northing = 0) – 0 m.

13.06.2019 N. Zeidaks pārbaudījis 2018. gadā atrasto lielo ligzdu. Apskates brīdī tā bijusi putnu neapdzīvota, neapmeklēta, nepucēta. Plkst. 8:47 – 13:41 N. Zeidaks izgājis maršrutu lielo ligzdu meklēšanas nolūkā, paralēli reģistrējot visus putnu novērojumus (dati ievadīti Dabasdati.lv).

Sekojoši, joprojām, uzskatu, ka kopējais informācijas apjoms – kā mērķtiecīgi ievāktie dati, tā gadījuma dati par izvērtējamo teritoriju, ņemot vērā vēja parka nelielo platību un nelielo vēja elektrostaciju (VES) skaitu ir pietiekams, lai “izdarītu secinājumus par Paredzētās darbības īstenošanas ietekmi uz putniem”.

Dabas aizsardzības pārvalde ir lūgusi atzinumu papildināt arī ar ietekmes izvērtējumu uz mežos ligzdojošām īpaši aizsargājamām pūču sugām, kā prioritāri izvērtējamu norādot ūpi *Bubo bubo*, kuram plānotā vēja parka tiešā tuvumā, saskaņā ar Pūču aizsardzības plānu (turpmāk, Pūču plāns)², ir iezīmētas vairākas aizsardzībai prioritāras teritorijas (attēlus skatīt pielikumā).

Ņemot vērā to, ka ietekmes izvērtējums uz mežos ligzdojošām īpaši aizsargājamām pūču sugām putnu ekspertiem strikti rekomendēts tika pēc šī eksperta atzinuma sagatavošanas, ekspertiem izsūtot informatīvu e-pasta vēstuli³, atzinuma ietvaros minētais izvērtējums netika veikts. Minētais ietekmes izvērtējums arī netika veikts, jo literatūrā joprojām trūkst informācijas par vēja parku ietekmi uz šo putnu grupu, kas, ņemot vērā lielo pētījumu apjomu, ļauj pieņemt, ka tā nav būtiska.

Tomēr, SIA “Enviroprojekts” un SIA “4 Wind” rada iespēju nodrošināt Dabas aizsardzības pārvaldes prasīto ūpju uzskaiti plānotā vēja parka teritorijā un tā perifērijā, kuru veica pieredzējis putnu vērotājs Normunds Zeidaks gada šī gada 5. – 6. februārī. Uzskaites metodiku sagatavoju, pamatojoties uz Pūču plānā aprakstīto kā optimālu rekomendēto variantu un iezīmēju provocēšanas punktus, kas dabā tika koriģēti, kurus pēc uzskaites koriģēti arī GIS slānī. Uzskaiti ar balss provocēšanas metodi, izmantojot *Natura 2000* putnu monitoringa mazo skandu, diennakts tumšajā laikā veica N. Zeidaks, kurš diennakts gaišajā laikā apsekoja arī visas plānotajam vēja parkam tuvākās ūpja aizsardzībai prioritārās teritorijas, veicot to aprakstīšanu un fotofiksāciju atsevišķos punktos. Visi dati ir pievienoti šīs vēstules pielikumā kā atsevišķi faili.

Lai arī sezona, diennakts laiks un meteoroloģiskie apstākļi, kā arī teritorijas apsekošanas pārklājums ir uzskatāmi par optimāliem, ūpis šajā apsekojumā netika konstatēti.

Ievērots, ka visā teritorijā ir veikti plaši mežizstrādes darbi – mazāk galvenās circes formā, vairāk kopšanas / izlases ciršu formā. Citādi traucējumi nav konstatēti.

² Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

³ Subject: DDPS "Ozols" jaunieši; Date: otrd., 27 apr. 2021, 09:05; From: Anna Bindere anna.bindere@daba.gov.lv; To: ruta.abaja@videsinstituts.lv <ruta.abaja@videsinstituts.lv>

Labrīt! Dabas aizsardzības pārvalde vēlas Jūs informēt par būtiskiem jaunumiem dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols". DDPS "Ozols" reģistrēta lietotāja vidē ir pieejami 24 jauni slāņi sadaļā "Sugu aizsardzības plāni". Šajos slāņos ir attēlota informācija no diviem apstiprinātajiem sugu aizsardzības plāniem – sugu grupai "Pūces" un sugu grupai "Dzeņi". Slāņos ir attēlotas astoņu putnu sugu – urālpūces, ūpja, bikšainā apoga, apodziņa, baltmugurdzeņa, vidējā dzeņa, trīspirkstu dzeņa un mazā dzeņa, aizsardzībai prioritārās vietas, kā arī teritorijas, kur veicamas šo sugu un vēl divu sugu – meža pūces un ausainās pūces, dzīvotņu inventarizācijas, lai pieņemtu lēmumu par paredzētās darbības ietekmes būtiskumu uz konkrēto sugu. Attiecībā uz piecām pūču sugām ir pieejama informācija arī par teritorijām, kurās būtu ieteicams izvietot mākslīgās ligzdošanas vietas. Visā nepieciešamā informācija attiecībā uz šo slāņu interpretāciju ir pieejama attiecīgajos sugu aizsardzības plānos, kas pieejami Pārvaldes mājaslapā: <https://www.daba.gov.lv/lv/sugu-un-biotopu-aizsardzibas-plani>. **Pārvalde aicina izmantot šos slāņus ekspertu atzinumu sagatavošanā. Informējam, ka atzinumi, ņemot vērā to sniegšanas mērķi, kuros nebūs veikts izvērtējums attiecībā uz pūču un dzeņu sugu aizsardzības plānos iekļautajām īpaši aizsargājamām sugām, tiks uzskatīti par nepilnīgiem.** Jautājumu vai ieteikumu gadījumā lūdzam sazināties ar vadošo ekspertu Sintiju Martinsoni: sintija.martinsoni@daba.gov.lv, tālr. 29353919
Ar cieņu Anna Bindere Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas aizsardzības departamenta Monitoringa un plānojumu nodaļas vecākā eksperte Baznīcas iela 7, Sigulda, Siguldas nov., LV-2150 Mob. tālr. +371 28686640 www.daba.gov.lv

Saskaņā ar Pūču plānu, kā nozīmīgs negatīvs antropogēnas dabas faktors tiek minēts trokšņu piesārņojums, norādot, ka tā līmenim, jebkurā vietā mikrolieguma teritorijā (tajā skaitā uz robežas) frekvenču diapazonam no 0,1 līdz 20 kHz ir jābūt zemākam par 35 dB.

Savulaik, konsultējoties ar Kaigu purva vēja parka IVN ziņojuma izstrādē iesaistītajiem akustikas speciālistiem, tika noskaidrots, ka VES radītais troksnis nav pastāvīgs, bet tiešā veidā atkarīgs no vēja ātruma, proti, pieaugot vēja ātrumam, palielinās VES radītais troksnis. Kā norādīja uzrunātie akustikas eksperti, tad mežu teritorijās visā Latvijas teritorijā pat pie neliela vēja ātruma dabiskais fona trokšņa līmenis ir augstāks par 35 dB, ko rada koku šalkoņa, it īpaši vasaras periodā. Tātad, var secināt, ka VES radītais troksnis potenciāli būtu nozīmīgs laika periodos, kad vēja ātrums ir zems, bet šajā laikā arī VES radītais troksnis ir neliels, vai tās nerada troksni, jo nedarbojas dēļ nepietiekamā vēja ātruma.

Vienīgajā man zināmajā pētījumā par pūču uzvedību vēja parkos un to tuvumā⁴, ūpim *Bubo bubo* nav konstatēta izvairīšanās no vēja parkiem un / vai atsevišķām VES. Pētījuma ietvaros nav konstatētas putnu sadursmes ar VES, lai arī pētījuma autori pieļauj to iespējamību, ņemot vērā izvairīšanās uzvedības neesību ar raidītājiem aprīkotajiem ūpjiem. Tajā pašā laikā sadursmju riski ir zemi, ņemot vērā, ka ar raidītājiem aprīkoto ūpju lidojumi ir reģistrēti nelielā augstumā – trīs ceturtdaļas no tiem nav pārsnieguši 20 m augstumu. Ņemot vērā minētajos pētījumos konstatēto izvairīšanās uzvedības neesību un konstatāciju, ka ūpji izsekošanas laikā, visticamāk, medīja, var pieņemt, ka VES radītā trokšņa (kas vēja parka teritorijā vienmēr būs augstāks kā 35 dB(A)), kā arī VES klātesamības dēļ vēju parka teritorijā nav radīti apstākļi, kas to padarītu par ūpim nepiemērotu, kaut arī pieļaujams, ka barošanās apstākļi ir pasliktinājušies.

Ievērojot piesardzības principu, un, ņemot vērā šīs sugas stāvokli un statusu Latvijā, plānotā parka ietekmē ūpja gadījumā var uzskatīt par būtisku, ja līdz 1 km attālumā (ņemot vērā iepriekš minētā pētījumu autoru rekomendācijas ieteicamajam minimālajam attālumam starp ūpja ligzdošanas vietu un plānoto vēja parku jeb ligzdošanas vietai tuvāko VES) tiek konstatēta šīs sugas ligzdošana (nevis reģistrēti vientuļi putni). Popes gadījumā apsekotajā teritorijā ūpis nav konstatēts vispār un nav zināmi tā novērojumi tajā arī senāk.

Visu putnu sugu gadījumā plānotā vēja parka radītais trokšņa piesārņojums ir uzskatāms par nebūtisku – tas nelielā mērā pārsniegs pašreizējo ambientā trokšņa līmeni un, summāri, tā palielinājums varētu, iespējams, negatīvi ietekmēt tikai tiešā plānoto VES tuvumā mītošos putnus. Līdzīgi situācija vērtējama iespējamā dzīvotņu zaudējuma aspektā, kā dzīvotņu pamešanas, tā to fiziska zaudējuma rezultātā – tas skars tikai tiešā plānoto VES tuvumā un /

⁴ Telemetric monitoring of eagle owls <https://bioconsult-sh.de/en/projects/telemetric-monitoring-of-eagle-owls/> With an estimated number of 400 breeding pairs, the eagle owl is almost present throughout Schleswig-Holstein. Aim of this telemetry study is to provide a more accurate estimate of the risk for eagle owls to collide with wind turbines. Habitat use and flight behaviour of the nocturnal eagle owl in the vicinity of existing wind farms will be investigated using modern satellite telemetry systems. It is planned to collect data for several eagle owl breeding pairs (tagging of ten adult birds) over a period of two years. The study is the first of its kind in Schleswig-Holstein and is carried out on behalf of the Landesverband Eulen-Schutz Schleswig-Holstein funded by the the Ministry of Energy, Agriculture, the Environment, Nature and Digitalization (MELUND). Cooperating partner is the Bielefeld University.

The GPS/GSM transmitters were purpose-developed for this project. They were programmed to record one GPS location per hour during the day and two GPS locations per hour during night. An acceleration sensor enables to detect flight movements which are recorded with a resolution of one GPS location per second resulting in high resolution, three-dimensional recordings of the flight. Data is transmitted once per day and can be accessed online.

In 2017, four adult birds from three territories were equipped with transmitters in the Schleswig area. Decisive for the choice of these eagle owls was spatial vicinity of the eagle owl territories to wind farms. In case of two of the breeding sites a total of 12 wind turbines are located within the area of possible impact (1 km) and about 60 wind turbines in the range of verification for feeding sites (4 km).

For further information please refer to the following documents (in German):

Grünkorn, T. & Welcker, J. Raumnutzung und Flugverhalten von Uhus im Umfeld von Windenergieanlagen im Landesteil Schleswig. EulenWelt, 2018, p.39-42

Grünkorn, T. & Welcker, J. Erhebung von Grundlagendaten zur Abschätzung des Kollisionsrisikos von Uhus an Windenergieanlagen im nördlichen Schleswig-Holstein Endbericht im Auftrag des Landesverbandes Eulen-Schutz Schleswig-Holstein e.V. und Ministerium für Energiewende, Landwirtschaft, Umwelt, Natur und Digitalisierung (MELUND), Schleswig-Holstein (2019)

vai tiešā plānoto VES būvniecības vietā mītošos putnus. Abos gadījumos trokšņa radītā un dzīvotņu zaudējuma negatīvā ietekme ir raksturojama kā nebūtiska, jo tā visos gadījumos būs ievērojami zemāka par 1 % no to Latvijas populācijas.

Kumulatīvā aspektā, kontekstā ar citiem uzbūvētiem un plānotiem vēja parkiem izvērtējamā vēja parka perifērijā, tā būvniecības un ekspluatācijas paredzamā ietekme uz savvaļas putnu populācijām vērtējama kā nebūtiska, jo, pat uzbūvējot visus Latvijā plānotos vēja parkus atbilstoši elektropārvades tīklu kapacitātei, tā lielākajā daļā gadījumu būs zemāka par 1 % vai nedaudz pārsniegs 1 % sliekšni no potenciāli ietekmējamo putnu sugu Latvijas populācijām, īpaši, ja tiek realizēti ietekmi mazinošie un/vai kompensējošie pasākumi, kā tas tiek rekomendēts daļā no plānotajiem vēja parkiem. Izņēmums attiecināms uz divām putnu sugām – ūpi un sarkano kliju.

Ūpja gadījumā, ievērojot piesardzības principu, un, ņemot vērā šīs sugas stāvokli un statusu Latvijā, plānotā vēja parka ietekmi var uzskatīt par būtisku, ja līdz 1 km attālumā (ņemot vērā iepriekš minētā pētījumu autoru rekomendācijas ieteicamajam minimālajam attālumam starp ūpja ligzdošanas vietu un plānoto vēja parku jeb ligzdošanas vietai tuvāko VES) tiek konstatēta šīs sugas ligzdošana (nevis reģistrēti vientuļi putni). Tomēr, kā teikts iepriekš, Popes gadījumā apsekotajā teritorijā ūpis nav konstatēts vispār un nav zināmi tā novērojumi tajā arī senāk.

Sarkanās klijas gadījumā, ievērojot piesardzības principu, un, ņemot vērā šīs sugas statusu Latvijā, plānotā vēja parka ietekmi var uzskatīt par būtisku, ja vismaz līdz 3 km attālumā no plānotā vēja parka tiek pierādīta šīs sugas ligzdošana. Sarkanā klijā plānotā vēja parka perifērijā ir novērota, bet ligzda līdz šim nav atrasta. Plānotā vēja parka teritorijā sarkanā klijā nav novērota un tās novērojumi tajā līdz šim nav reģistrēti un / vai nav zināmi.

13.02.2022

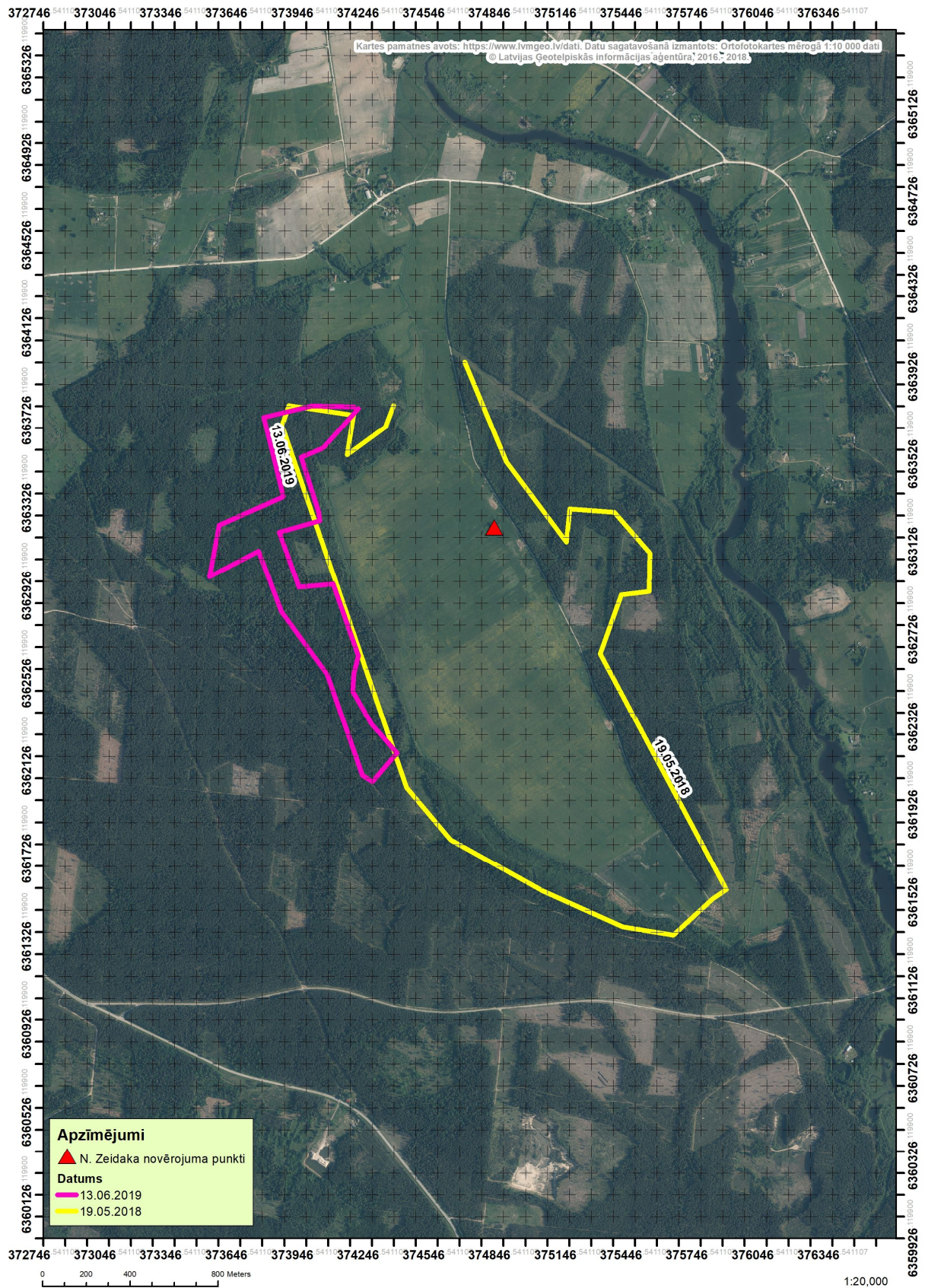
Rolands Lebuss

tālr.: 29489097
e-pasts: rolands.lebuss@lob.lv

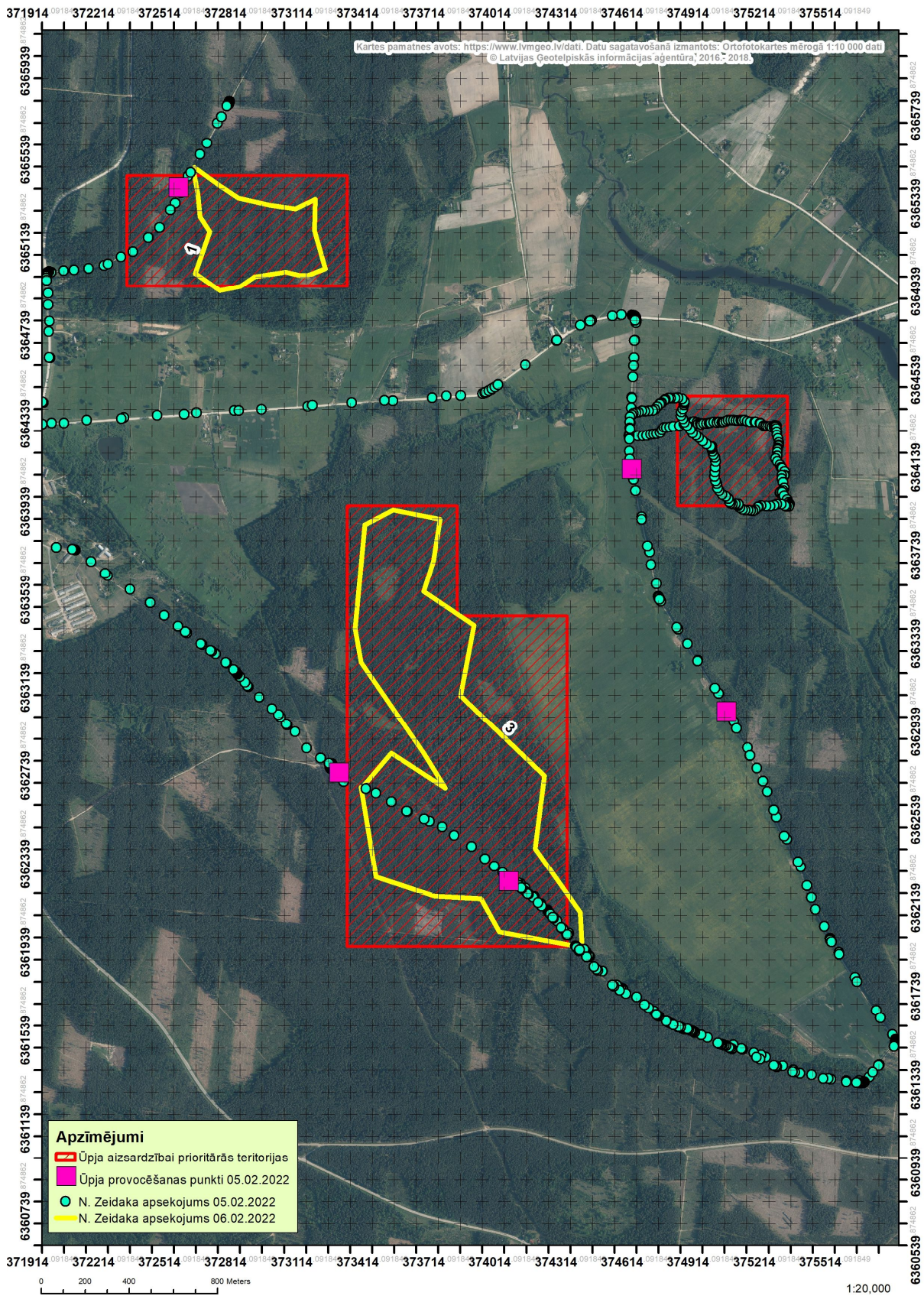
Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

ROLANDS LEBUSS
Laika zīmoga uzlikšanas laiks:13.02.2022 21:01:54 EET

PIELIKUMS

1. attēls. Normunda Zeidaka veiktājs plānotā vēja parka un tā perifērijas apsekojums 2017. – 2019. gadā.

2. attēls. Āpja aizsardzībai prioritārās teritorijas plānotā vēja parka perifērijā un to apsekojums 05. – 06.02.2022.